

неки географски степен преместио
у простору
упркос свим твојим уверавањима променило се све
тако ми сугеришу моје године
зато што ми је страшно самом преживети бабље лето
зато што бих највише на свету волео да цркнем
заједно с њим
као лош ученик – до Првог септембра

мада ћу сасвим сигурно
живети и после Првог септембра
и ти ћеш живети после првог септембра
таква два трошна полуживота
полунеживота
и чак кад би неком бленти пало на памет
да их састави
од тога једноставно не би испало баш ништа
таква правила игре без правила нисмо ми смислили

и најосновније
о чему никада ником нисам говорио
о чему до данас не бих проговорио
чак ни кад би ми јајца стисли у стегу
али сада
кад се све променило у овом чудном
новом свету
сад је то сасвим друга ствар
после Првог септембра може се рећи све
ја те волим

БОРИС ШЧАВУРСКИ (1963), песник, књижевни критичар, преводилац
Дипломирао је на Филолошком факултету у Тернопољу.
Ради као главни уредник у Издавачкој кући „Научна књига – Богдан“.
Објавио шест збирки песама.
Састављач неколико поетских антологија и афоризама.
Коаутор енциклопедијског зборника „Инострани писци“ (т.1 - 2005; т.2 – 2006).
Објавио бројне публикације у периодици.
Члан књижевног кружока „Западни ветар“.
Члан Националног удружења писаца Украјине.

Јарослав Комбиљ

Анатољ Сис

ПЕСМЕ

Превела с белоруског Дајана Лазаревић

ПУСТИТЕ МЕ, КУРАПАТИ

Стрељанима од стиране режима 1930–1940. године у Курапатима

Пустите ме, Курапати,
макар са метком у глави,
до деце, до жене, до куће.
Како тамо Отаџбина живи?

Како је моја башта? Уморни борови,
чак ни камен ту не лежи тих.
Вратићу се, таква је судба моја –
Плакаћу шљунком из очију пустих.

Пустите ме мојој кући.
Па зар ћу сетву да пропустим?
до смрти сам био ратар,
та, за забаву вас не молим.

А у залог ћу вам оставити метак,
и идем кући, у Журави!
Ући ћу у двориште, загрлити мајку,
Пољубићу је, као да сам жив.

ОДАКЛЕ ДА ПОЧНЕМ?

Одакле да почнем?
Почећу од Отаџбине.
Дужан сам тако да почнем.
— Али у њој ниси једини ти,
зашто о љубави вриштати?

— Нека, нека се поновим
у љубави хиљаду пута,
јер се искрено у њој кунем,
без лицемерја, у којем свак залута.

Па, да почнем. Сам изабрах судбу...
и само ми све пође по злу.
Пред тобом је поље битке —
многи је песник скончао ту.

Прождрао бих свој народ,
јер блене у понор,
и, као кривицом,
својом крвљу бих се напио.
На Западу и на Истоку
живи туђи народ —
нахранио бих њима орлове
своје утробе,
вратио бих се Земљи,
као отров змији,
вратио бих се свакој жени,
рекао бих: да не бисмо
били поклон орловима —
Отаџбини су потребни нови људи!
Зато сам прождрао народ,
јер блене у понор,
јер сам огладнео
без судбе и слободе.
Истопио се Харонов лед,
прећи ћемо цели Стикс,
зачећемо, Отаџбино, сина у чистом пољу.

ЧОВЕК, КОЈИ ОДРЖАВА ОГЊИШТЕ

Човек који одржава огњиште,
Човек који чува љубав,
Човек који се моли небу
Нека дође до мене,

Притиснутог каменим градом,
Сломљеног несрећом и подневном гужвом,
Раздраженог од бирократа и лицемера.
Неће тражити твоје добротинство,
Нећу питати,
Како одржавате огњиште,
Браните љубав,
Молите се небу.
Просто седи са мном,
Биће ми довољна твоја ћутљива присутност,

И када напустиш моју кућу —
Нећеш напустити мене.

ПУТИР

Нашли су путир, суза пун,
нико не зна — чијих.
Сребрне у сребрном —
месец пун
мученик је неки отворио.

Од зла, искушења и грехова
клепетао је глас иза зида...
Нашли су на дну путира реч,
из молитве је испала.
ВОЛИМ —
очи су прочитале,
ВОЛИМ —
усне су прошаптале,
ВОЛИМ —
душа је застењала,
ВОЛИМ —
људи су повикали.

Кога?

Песник је рекао: Отаџбину!
Младожења: девојку!
Неко: себе!
И стали су сложено,
искрено, чврсто,
као на косидби или на сетви.

А он је завршио у исцрпљености —
нико га није заволео,
из путира су плуснуле сузе,
и просуле се кроз крај кривице,

и стали су сложено, искрено, чврсто,
као на косидби или на сетви,
песник је рекао: пијем за Отаџбину!
и свако отпи за добробит себи...

Болестан дечак са играчком на прозору лиже лед,
на образу се замрзнула суза плава.
Тај дечак тихи, тај дечак риђи,
као да је мој брат пре двадесет година.

Зашто си суморан, дечко? Зашто си тужан, дечко?
Рано ти је да мисао осветљаваш сузом.
Скрени на играчку, молим те, поглед —
лед расте на прозору, оштар као сечиво.

ВЕЧНИМ ПУТЕМ

израшће трава
и траву ће пронаћи роса

израшћемо ми
и нас ће пронаћи сузе
трновите и горке

самотне и радосне
топле и студене

и кроз сузе ћемо угледати свет
бели и црни
земаљски и небесни
срећни и паклени

али израшће опет роса
и траву ће пронаћи роса

и израшће наша деца

РУЖА

Мој живот је гнездо од трновитих ружа.
Није Белорусија — мој живот је — Отаџбина.
О, Боже мучитељу — и ја, као змија,
дерем са пријатељима кожу око Рима.

Ти знаш по имену све,
сам си признао: у почетку беше реч,
и мени м о ј у си рекао наглас
не на хребрејском, већ на овдашњем језику.

Ружу си ружом назвао
и дао,
ја сам до крви секао дечије руке,
не ти,
ја сам крви своје желео —
твој ученик — изговарао са тобом звуке

цвећа рођеног
топлог, попут крви
Оца, и Сина, и Светога Духа.
О Боже мучитељу властитих речи,
гледај ме у очи —
ту су љубав и туга.

ШКОРПИЈА

Око мога раја
заплело се у венац корење
то је моја башта
пролазнице
из ње јабуку не узимај

око туге моје
заплеле су се гране у венац
а над баштом су
небеса
сазвежђе личи на замак

око судбе моје
заплела се коса у косу
две љубавнице моје
до смрти међу њима заспати нећу.

БАТРА

На небу – уништења тридесет три
слили су се
у једну Ватру вечну,
око Ватре се скупљају ветрови,
њих је тридесет три,
и сваки има своју свећу.

И сваки има другима шта да каже
или да заћути – ћутање разумеју.
Њих је тридесет три,
и свеће им горе,
и душе око пожара веју.

ЖЕЋ

Тече испод камења вода
тајна,
утишана,

упорна,
а у пољу су жедна
говеда,
орање,
гавран
и орач,

као када од првих дана
орање није познавало росу,
и Евин лап – узалудан лап –
виши од земље,
нижи од траве.

Хеј, издигни се до небеса,
гавране црни, друже верни,
пронађи воду у плавој вени
и камен у маховину зарастао,

и забринуће тебе редом
без одмора,
без предаха
и људи,
и звери,
и дрвеће
кроз смрт,
кроз шљунак,
кроз време,
кроз светлост.

САН О СИНУ

Над снежнобелом реком
острва од облака

дајте труднога мира
као да сте трудна Ви

и сина ће она родити
водом из реке осветлиће

кнез риба у Дунав упловиће
да израсте и син такав!

БРАЋА

Расте роса!
Тако расте добри сан,
тако расте радост дечја,
тако расте тама пуног месеца.

Расте роса!
Тако расте моја душа.
Скрећем поглед:
добри сан се заборавља,
дете се мршти,
а пун месец осветљава,
као празна чаша.

Расте роса... —
по инерцији ми се затварају очи,
заслепљене јутарњим сунцем.
Одвајам се.
И сусрећем радосни братски поглед:
расте сунце!

Брат, одушевљен сунцем,
са прозора, као будала, поскакује у детелини.

...И гине роса...

СТО КОРАКА ДО СВИТАЊА

Сиво небо — коњи у јабукама,
до свитања има сто корака
На црне, топле груди орања
падају звезде као зрна.

Сто звезда — сто корака.
Роса на граници свитања...

црвено сунце... коњско око...
тајна.

Лутају вране по бразди. Као људи
криве су птице.
Ниже на пољу плуг се изгубио —
каса са јастука.

ПОРЕД ТВОГА ПРАГА

Дуга изнад Беле Русије —
то је мој сан,
лете испод дуге гуске,
као на олтар, у паровима.

Магле над Белом Русијом —
то је моја самоћа,
белој се земљи притуљујем,
она је моја прва брига.

Међаве над Белом Русијом —
то су моје патње,
а ја сам, свеједно, као рода,
везан за ову земљу.

Громови над Белом Русијом —
то су моје бриге
од песама разбијених гусала
поред твога прага.
Дуга изнад Беле Русије —
то је мој сан,
лете испод дуге гуске,
као на олтар, у паровима.

Магле над Белом Русијом —
то је моја самоћа,
белој се земљи притуљујем,
она је моја прва брига.

Међаве над Белом Русијом –
то су моје патње,
а ја сам, свеједно, као рода,
везан за ову земљу.

Гронови над Белом Русијом –
то су моје бриге
од песама разбијених гусала
пored твога прага.

АНАТОЉ ТИХОНОВИЧ СИС (*Анатоль Ціханавіч Сыс*), белоруски песник, рођен је 26. октобра 1959. године у Гарошкаву, у Гомељској области, а преминуо је 4. маја 2005. године у Минску, у Белорусији.

Сис се интересовао за историју и књижевност од ране младости, те је завршио Историјско-филолошки факултет Гомељског државног универзитета „Франциско Скарин“ 1982. године. Поезију је почео да пише осамдесетих година XX века и писао је скоро до своје смрти. Песник није имао породицу и био је потпуно посвећен свом послу и стваралаштву.

Анатољ Сис је објавио три збирке песама: „Огњиште“ (Агмень, 1988), „Господар шума“ (*Пан лес*, 1989), „Сис“ (Сыс, 2002). Писао је на белоруском језику и био је песник бунтовник: унео је нову форму и нови стил у белоруску поезију и забранио је превод својих песама на руски језик, док белоруски не постане равноправан језик у Совјетском савезу. Начин на који је рецитовао своју поезију такође је врло интересантан – показивао је велику енергију, стајао је за микрофоном крутих рамена, а сви покрети рукама и телом били су му оштри и грчевити, праћени гримасама на лицу. Сваки Сисов наступ био је пропраћен великим интересовањем и пажњом. Остао је запамћен по рушењу форми, борби против учмалости и незаинтересованости народа, борби за очување националног идентитета и језика. „Умири, а жита сеј. Зелено поље о ратару говори“, његове су речи, које се памте и поштују у белоруском народу.

Песник је умро од срчаног удара у 45. години живота. Његове песме се и данас штампају и преводе на многе светске језике и тумаче се на различите начине.

Дајана Лазаревић

Дешијел Хемет

СВОГА БРАТА ЧУВАР

Кид Болан прича о свом брату и једној жени.

Ово је прича о двије борбе

(од којих је једна у рингу).

Превео са енглеског Милан Милошевић

Знам ја шта би хрпа њих казала за Лонија, али он је увијек био добар према мени. Откад памтим, пазио је на мене и вјерујем да би ми се допадао исто толико чак и да је био неко други а не мој брат. Мени је и драго што то није био само неко други, мени стран.

Он није био попут мене. Био је мршав и одлично би изгледао у било које одјело да га одјенете али се увијек облачио класично и изгледао би као да је управо изашао из кутије, чак и кад би љенствовао код куће. Имао је глатку косу и најсјајније зубе на свијету, и дуге танке и чисте а његоване прсте. Изгледао је баш попут оца, само много боље. Ја сам дошао након смрти Мајиних мужева, Малонових како су их звали, па ми је и даље смијешно што је баш Лони био тај који је добио име од њих, Малон Болан. Био је паметан, нимало на њих, говорила би Ма. Ништа му ниси могао накачити и вјерујем да је то разлог што га неки људи нису подносили. Очигледно је то Питу Гонзалесу било тешко сварити.

Гонзалесу се није свиђао Лони па ме је само понекад зачикавао али и он је био добар момак који није опадао никога около. Имао је два борца и рвача Килчака и увијек је од њих тражио да дају у борби све од себе, што је Лони тражио и од мене. Он је био врхунски менаџер у овом дијелу државе и маса људи говорила је да нигдје нећу наћи бољег па сам се ја осјећао веома битно јер ме је он хтио у свом јату иако је знао какав ће бити мој одговор.

Једног послјеподнева, на излазу из теретане Табија Вајта, скоро сам се сударио с њим. – Здраво, Киде, како је? – упитао ме је премјештајући цигару у други угао усана како би лакше говорио.

– Здраво. Све штима.